13 Δεκεμβρίου 2023

Καρυοφυλλιά Καραμπέτη στην «Κ»: Η κοινωνία που γέννησε το «τέρας»

/ Γενικά Θέματα / Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Θέατρο, Κινηματογράφος, Ντοκυμανταίρ, TV και Διαδίκτυο / Πολυμέσα - Multimedia / Συνεντεύξεις

Μιλάει για τον ρόλο της στη «Φόνισσα» του Παπαδιαμάντη, την οποία έκανε ταινία η Εύα Νάθενα

«Οταν έγινα ηθοποιός, ονειρεύτηκα ότι θα παίξω τον ρόλο, φανταζόμουν ωστόσο ότι κάτι τέτοιο, αν συνέβαινε, θα ήταν στο θέατρο, όχι στον κινηματογράφο», λέει η μεγάλη ηθοποιός. [ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ]

Με την Καρυοφυλλιά Καραμπέτη συναντηθήκαμε εν μέσω εντατικών προβών και παραστάσεων για τις «Τρεις ψηλές γυναίκες», έργο του διεθνούς φήμης Μπομπ Γουίλσον, που ανεβαίνει αυτές τις ημέρες στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιά.

Η ίδια δήλωσε ευτυχής για τη συγκεκριμένη συνεργασία, η οποία φαίνεται να κερδίζει και την αποδοχή του κοινού· αυτή την εβδομάδα ωστόσο, από την περασμένη Πέμπτη συγκεκριμένα, οι σινεφίλ έχουν κι εκείνοι την ευκαιρία να απολαύσουν τη σπουδαία Ελληνίδα ηθοποιό, αυτή τη φορά στη μεγάλη οθόνη, ως παπαδιαμαντική «Φόνισσα» στο ομώνυμο φιλμ της Εύας Νάθενα. Στην πρώτη της

σκηνοθετική προσπάθεια, η έμπειρη ενδυματολόγος και σκηνογράφος ξαφνιάζει, τολμώντας να δημιουργήσει μια «Φόνισσα» που προχωράει πέρα από το κλασικό κείμενο με όπλο τη σκοτεινή της ατμόσφαιρα, η οποία ψηλαφεί τα όρια του ψυχολογικού θρίλερ.

Η Καρυοφυλλιά Καραμπέτη (Φραγκογιαννού) μαζί με τη σκηνοθέτιδα της «Φόνισσας», Εύα Νάθενα, στα γυρίσματα της ταινίας, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων πραγματοποιήθηκε στη Μάνη. Η ταινία προχωράει πέρα από το κλασικό κείμενο με όπλο τη σκοτεινή της ατμόσφαιρα, η οποία ψηλαφεί τα όρια του ψυχολογικού θρίλερ. [ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ]

«Το 2021 συνάντησα την Εύα στην Επίδαυρο, ανήμερα τη γιορτή της, και εκεί μου πρότεινε να παίξω τον ρόλο της Φραγκογιαννούς. Ανήκω σε μια γενιά που ήρθε σε επαφή με το έργο του Παπαδιαμάντη από τα εφηβικά της χρόνια – από τότε είχα μαγευτεί με τον κόσμο, τη γλώσσα και τα θέματά του. Αργότερα, όταν έγινα ηθοποιός, ονειρεύτηκα ότι θα παίξω τον ρόλο, φανταζόμουν ωστόσο ότι κάτι τέτοιο, αν συνέβαινε, θα ήταν στο θέατρο, όχι στον κινηματογράφο. Βρήκα πολύ ενδιαφέρουσες τις αλλαγές που πρότεινε η Εύα. Πέρα από το εικαστικό κομμάτι, υπάρχουν όλες αυτές οι επιπλέον πληροφορίες που έχουμε πια για την εποχή στην οποία διαδραματίζεται το έργο, σε επίπεδο ψυχαναλυτικών, κοινωνιολογικών μελετών κ.ο.κ. Πράγματα τα οποία στο βιβλίο παραμένουν σε ένα βαθμό κρυφά. Εκείνη μου εξήγησε ότι οφείλουμε να λάβουμε υπ’ όψιν όσα γνωρίζουμε σήμερα

σχετικά, π.χ., με το κακοποιητικό περιβάλλον που αντιμετώπιζαν οι γυναίκες, τις αδικίες της πατριαρχικής κοινωνίας κτλ.».

Πράγματι, ο συγκεκριμένος θεματικός άξονας διαπερνά οριζοντίως και καθέτως την ταινία, σχηματίζοντας μια δυστοπική πραγματικότητα, η οποία θα εκθρέψει την παράνοια της Φραγκογιαννούς. «Δεν προσπαθούμε να δικαιώσουμε τις πράξεις της φόνισσας, αλλά να αναδείξουμε τον ηθικό αυτουργό: την κοινωνική πραγματικότητα, η οποία γεννά το “τέρας”. Θέλουμε ο θεατής να σκύψει και να δει μέσα της τη βαθιά απελπισία τού να φτάσεις να θεωρείς ότι, χαρίζοντας τον θάνατο σε ένα μικρό κοριτσάκι, του κάνεις δώρο, το λυτρώνεις. Είναι από τα πιο σκληρά πράγματα που μπορεί να σκεφθεί άνθρωπος. Από την άλλη, εδώ –ούτε στο βιβλίο– δεν υπάρχει η ηδονή του εγκλήματος ενός κατά συρροήν δολοφόνου. Ο πόνος της είναι τεράστιος και παρηγορεί τον εαυτό της, πείθοντάς τον ότι πράττει έργο Θεού».

Όλα τα παραπάνω φιλτράρονται μέσα από μια έντονα θεατρική αισθητική, η οποία δίνει στο σύνολο διάσταση που προσιδιάζει στην αρχαία τραγωδία, πεδίο σπεσιαλιτέ της Καραμπέτη. «Οι αντιστοιχίες σίγουρα υπάρχουν επί της ουσίας, στο χτίσιμο των ρόλων η προβληματική είναι ίδια με κλασικές γυναικείες ηρωίδες. Σε επίπεδο υποκριτικής, ωστόσο, η τεχνική της αρχαίας τραγωδίας χρειάζεται μια μεγέθυνση ως προς τη φωνή, αλλά και τη σωματική έκφραση. Από την άλλη, η κάμερα απαιτεί μέγιστη λιτότητα, ένα σχεδόν “μη παίξιμο”. Περισσότερο μιλάμε

για υποκριτική του βλέμματος. Ως προς το σώμα, είχαμε μαζί μας κινησιολόγο, η οποία μας καθοδήγησε σε μορφές πάρα πολύ μαζεμένες, συγκρατημένες. Δεν υπάρχουν δηλαδή οι κινήσεις ενός σύγχρονου, ελεύθερου σώματος. Και τα βλέμματα χαμηλωμένα, ειδικά όταν βρίσκονται σε δημόσιο χώρο παρουσία ανδρών. Θέλαμε να βγει αυτή η καταπιεσμένη γυναικεία φύση».

«Θέλουμε ο θεατής να σκύψει και να δει μέσα της τη βαθιά απελπισία τού να φτάσεις να θεωρείς ότι, χαρίζοντας τον θάνατο σε ένα μικρό κοριτσάκι, του κάνεις δώρο, το λυτρώνεις».

Το ίδιο το κείμενο του Παπαδιαμάντη είναι από μόνο του πρωτοποριακό ως προς τις παρατηρήσεις του σχετικά με τη θέση-μοίρα της γυναίκας, τόσο στην εποχή του όσο και διαχρονικά. Το σενάριο της Εύας Νάθενα και της Κατερίνας Μπέη χτίζει πάνω σε αυτά, περιλαμβάνοντας όπως είπαμε και μερικές ευδιάκριτες αναφορές σε σύγχρονα φαινόμενα. «Ως γυναίκα που ζει σε μια δημοκρατική χώρα, γνωρίζω ότι η θέση μας σήμερα σαφώς δεν είναι αυτή της μητέρας μου στο χωριό της δεκαετίας του 1960. Από την άλλη, βλέπουμε φαινόμενα στην κοινωνία που δείχνουν ότι έχουμε ακόμη πολύ δρόμο μπροστά μας. Η έξαρση των γυναικοκτονιών τα τελευταία χρόνια είναι η ακραία έκφραση υπαρχόντων προβλημάτων της ελληνικής οικογένειας. Η ενδοοικογενειακή βία, ο διάχυτος σεξισμός στα σόσιαλ μίντια και γενικώς οι φασιστικές νοοτροπίες είναι πράγματα που προσωπικά με τρομάζουν. Ανήκω στη γενιά της Μεταπολίτευσης, η οποία ονειρεύτηκε έναν καλύτερο κόσμο· αντιθέτως, παρατηρούμε μια τεράστια οπισθοδρόμηση. Σίγουρα όλα αυτά είναι και αντίκτυπος όσων ζήσαμε την τελευταία δεκαετία ως χώρα. Ως γυναίκες, όμως, έπρεπε να πάρουμε θέση. Δεν είναι δυνατόν, νέοι άνθρωποι να πηγαίνουν διακοπές και να δολοφονούν τη σύντροφό τους επειδή “χάλασε η φάση”».

Οταν επισημαίνω ότι οι άνδρες στην ταινία παρουσιάζονται ελαφρώς σαν καρικατούρες, η κ. Καραμπέτη διαφωνεί: «Πρόθεσή μας δεν ήταν να αδικήσουμε τους άνδρες. Μια ζωή όπως εκείνη της εποχής είναι δυσβάστακτη και για τα δύο φύλα. Οι άνδρες στην οικογένεια της Φραγκογιαννούς είναι βασικά απόντες, έχουν αναγκαστεί να ξενιτευτούν. Οσοι έχουν μείνει πίσω περνούν στερήσεις για να μπορέσουν να προικίσουν τις κόρες τους. Ενας άλλος φτάνει στο σημείο να συναινέσει προκειμένου να φονευθεί το νεογέννητο παιδί του. Προφανώς και πονάει τρομερά, απλώς δεν του επιτρέπεται να το δείξει».

Η σχέση μητέρας – κόρης

Ο δεύτερος καθοριστικός άξονας της ταινίας εντοπίζεται στη σχέση μητέρας – κόρης. Η Φραγκογιαννού της Καραμπέτη πηγαίνει χέρι χέρι στην ταινία με την οραματική εικόνα της δικής της μάνας, την οποία υποδύεται η Μαρία Πρωτόπαππα. «Και στο κείμενο του Παπαδιαμάντη υπάρχει η σχέση με τη μητέρα. Μάλιστα, ο αφηγητής την αποκαλεί "μία από τις πιο γνωστές στρίγγλες της εποχής της". Στην Εύα έκαναν εντύπωση οι αναφορές στην κακοποιητική σχέση που είχε με την κόρη της. Σήμερα είναι σημαντικό να σταματήσουν να αναπαράγονται μια σειρά από στερεότυπα. Σε παλιότερη συνέντευξή μου ανέφερα ότι στην ελληνική οικογένεια υφίστανται ακόμη διακρίσεις ανάμεσα στα αγόρια και στα κορίτσια, και τα σχόλια από κάτω ήταν σοκαριστικά. Κατάλαβα ότι άλλα νομίζουμε και άλλα ισχύουν στην πραγματικότητα».

Ο χαρακτήρας της Φόνισσας είναι, όπως παραδέχεται και η ίδια, ένας από τους πιο περίπλοκους και βαθείς που έχει κατασκευάσει στην πλούσια καριέρα της. Ποια ήταν η μεγαλύτερη πρόκληση; «Το πιο δύσκολο ήταν να ακροβατήσω ανάμεσα σε μιαν ιδιότυπη τρυφερότητα που υπάρχει απέναντι στα θύματα και στη σκληρότητα της ίδιας της πράξης. Στα γυρίσματα των σκηνών των φόνων έπρεπε να διατηρώ μια σχετική ψυχραιμία· η τεράστια συναισθηματική φόρτιση του χαρακτήρα υπάρχει, αλλά καταπιέζεται εξωτερικά, δεν κυριαρχεί στο πλάνο. Στη σκηνή του φόνου των δύο μεγαλύτερων κοριτσιών είναι πιο δύσκολα όσα ακολουθούν. Εκεί η

Φραγκογιαννού υποκρίνεται, κάνει ότι θέλει να τα σώσει. Από την άλλη, σχεδόν τα πιστεύει όλα αυτά, μοιάζει να προσπαθεί να λυτρωθεί από τη φρίκη της πράξης.

Με δεδομένη την πολύ μεγάλη εμπειρία της σε θέατρο, σινεμά, αλλά και τηλεόραση, ζητάμε από την Ελληνίδα ηθοποιό ένα σχόλιο πάνω στις σύγχρονες εξελίξεις με τις διαδικτυακές πλατφόρμες κ.ο.κ. «Οι πλατφόρμες σε συνδυασμό με την πανδημία απομάκρυναν τον κόσμο από το σινεμά. Κι ενώ το θέατρο ανέκαμψε γρήγορα, ο κινηματογράφος ακόμη δυσκολεύεται. Προσωπικά, είμαι υπέρ δημιουργών όπως ο Κρίστοφερ Νόλαν, που κάνουν ταινίες πρωτίστως για τη μεγάλη οθόνη. Αλλοι βέβαια, όπως ο Σκορσέζε ή ο Φίντσερ, καταφεύγουν στις πλατφόρμες για να βρουν τις παραγωγές που θέλουν. Στην εποχή της Marvel, είναι κατανοητό. Εννοείται ότι στη μικρή οθόνη όλα μικραίνουν, βρίσκω αδιανόητο κάποιος να δει ταινία στο κινητό του. Υπάρχουν όμως και οι καλές ξένες σειρές, τις οποίες αγαπώ πολύ. Εκεί βλέπεις πραγματικά τολμηρά πράγματα. Εμείς τα ζηλεύουμε λίγο όλα αυτά, γιατί είμαστε αρκετά πίσω. Συνήθως εδώ υπάρχει το φαινόμενο της ακατάσχετης μίμησης –με χαμηλότερη αισθητική– κάποιων επιτυχιών, είτε εγχώριων είτε από το εξωτερικό. Αντιθέτως το “Milky way” του Βασίλη Κεκάτου είναι μια δουλειά που ανοίγει δρόμους, μακάρι να έχουμε και άλλες τέτοιες στο μέλλον».

Αιμίλιος Χαρμπής

kathimerini.gr